

Студијски програм:
Српски језик и књижевност

ПРВИ ЦИКЛУС СТУДИЈА

Назив предмета	БИБЛИЈСКИ МОТИВИ У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
12СБМСКЊ	Изборни	IV	2+0	3
Наставник	Др Данијел Дојчиновић, доцент			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема.	–

Циљеви изучавања предмета

Упознавање студената са Библијом као књижевним и културним феноменом, њеном структуром, жанровском разноврсношћу и основним мотивским и симболичким обрасцима. Сагледавање мјеста и улоге библијског наслеђа у развоју српске књижевности, од средњег вијека до савременог доба. Упознавање студената са основним теоријским и методолошким приступима проучавању библијског интертекста, као и различитим облицима присуства библијских текстова у књижевним дјелима (цитат, алузија, типолошка паралела, мотивска трансформација, прерада и реинтерпретација). Развијање способности тумачења књижевних дјела у односу на њихове библијске предлошке, уз посебну пажњу посвећену начинима на које библијски мотиви и симболи добијају нове функције и значења у различитим књижевноисторијским и поетичким контекстима.

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку предмета студент ће бити способан да: опише структуру библијског корпуса, препозна основне библијске књижевне врсте и објасни најважније мотиве и симболичке обрасце Старог и Новог зајета; објасни основне путеве рецепције библијских текстова у српској књижевној и културној традицији; разликује основне облике присуства библијског текста у књижевном дјелу, укључујући цитат, алузију, типолошку паралелу, прераду и реинтерпретацију; идентификује библијске предлошке у одабраним дјелима српске књижевности и анализира начине њиховог књижевног преобликовања; протумачи функцију библијских мотива и симбола у различитим књижевноисторијским и поетичким контекстима; самостално спроведе основну интертекстуалну анализу одабраног књижевног дјела, уз одговарајућу употребу библијских извора и научне литературе.

Садржај предмета

- Библија као књижевни и културни феномен.** Настанак, структура, језици и канон библијских књига. Библија као сакрални текст и књижевни корпус.
- Стари зајет: књижевноисторијски преглед.** Петокњижје, историјске, мудросне и пророчке књиге. Основни наративи, личности, мотиви и симболи.
- Нови зајет: књижевноисторијски преглед.** Јеванђеља, Дјела апостолска, посланице и Откривење Јованово. Јеванђеоски наратив, парабола и апокалиптичка књижевност.
- Библија и књижевна теорија.** Библијски мотив, тема, симбол и архетип. Интертекстуалност, цитатност, алузија, типологија и књижевна рецепција.
- Библија у српској култури и књижевности.** Словенски преводи Библије, библијски текстови у српској рукописној традицији и њихово мјесто у развоју српске књижевности.
- Библијски мотиви и поетика у српској средњовјековној књижевности.** Библијска типологија, цитатност и алузивност. Библијски мотиви, симболика и реторички обрасци у хагиографији и поезији. Доментијан, *Житије Светога Саве*. Стефан Лазаревић, *Слово љубве*.
- Библијски мотиви у књижевности старог Дубровника.** Библијски цитати, алузије и књижевне прераде библијских сижеа у ренесансној и барокној књижевности. Мавро Ветрановић, *Посветилиште Абрамово*. Иван Гундулић, *Сузе сина разметнога*.
- Библијски мотиви у српској усменој књижевности.** Библијски наративи и њихове фолклорне прераде. Библијски мотиви у народним приповијеткама, предањима и пјесмама. Однос библијског текста, апокрифне традиције и народних вјеровања.

9. **Библијски мотиви у српској књижевности романтизма.** Стварање, пад и космичка борба добра и зла. Петар II Петровић Његош, *Луча микроkozма*. Лаза Костић, *Самсон и Делила*.
10. **Библијски и хришћански мотиви у српском реализму.** Гријех, покајање, праштање и духовна обнова. Лаза Лазаревић, *Први пут с оцем на јутрење*.
11. **Библијски мотиви у прози И. Андрића.** Библијска симболика, параболичност, кривица, страдање и суд. *Проклета авлија* и одабране приповијетке.
12. **Јеванђеоски мотиви у савременој српској прози.** Реинтерпретација јеванђеоских наратива, чуда и месијанских очекивања. Борислав Пекић, *Време чуда*.
13. **Апокалиптички и есхатолошки мотиви у савременој српској књижевности.** Крај историје, суд, смрт и вјечност. Борислав Пекић, *Нови Јерусалим*. Данило Киш, *Енциклопедија мртвих*.
14. **Представљање студентских истраживања:** идентификација библијских предлогака и анализа њихових књижевних трансформација.
15. **Представљање студентских истраживања, дискусија и синтеза:** облици и функције библијског интертекста у српској књижевности.

Методe наставe и савладавање градива

Настава се изводи кроз предавања, интерпретацију библијских и књижевних текстова, компаративну и интертекстуалну анализу, те дискусију о одабраним проблемима. Посебна пажња посвећује се препознавању библијских предлогака и тумачењу њихових функција и значењских трансформација у дјелима српске књижевности. Савладавање градива подразумијева самостално читање библијских и књижевних текстова, коришћење научне литературе, израду семинарског рада и усмено представљање резултата истраживања.

Књиге и други наставни материјал

Извори: *Свето писмо Старога и Новог завјета*. Превод Старог завјета – Ђ. Даничић, превод Новог завјета – Комисија Светог архијерејског синода Српске православне цркве (неко од издања). | Релевантна издања одабраних књижевних текстова.

Основна литература: П. Драгутиновић, *Увод у Нови Завет. Основи новозаветне науке I*, Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, Београд, 2021. | N. Fraj, *Veliki kod(eks): Biblija i književnost*, Prosveta, Beograd, 1985. | *Српска књижевност и Свето писмо*. Научни састанак слависта у Вукове дане, 26/1, Београд, 1997. | О. Радловић, *Библија у српској књижевности*, Фондација Група север, Нови Сад, 2021. | W. Harrington, *Uvod u Stari zavjet – spomen obećanja*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1977.

Допунска литература: R. Alter, *The Art of Biblical Narrative*, Basic Books, New York, 2011. | Б. Ђорђевић, *Библијски и пословички искази у дубровачкој књижевности*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2009. | Р. Кубат, П. Драгутиновић (ур.), *Лексикон библијске егзегезе*, Православни богословски факултет Универзитета у Београду, Библијски институт – Службени гласник, Београд, 2018. | О. Радловић, *Библија у настави књижевности*, Фондација Група север, Нови Сад, 2021. | О. Радловић, *Библија у српској традицији и култури*, Фондација Група север, Нови Сад, 2021. | Р. Ракић, *Библијска енциклопедија I-II*, Духовна академија Светог Василија Острошког, Фоча, 2004. | D. Slavnić, *Biblija kao književnost*, Školska knjiga, Zagreb, 2016.

Облици провјере знања и оцјењивања

Присуство на настави	5	Завршни испит	50
Активност на настави	5	Укупно	100
Семинарски рад	40		

Методe и критеријуми оцјењивања

Напредак и постигнућа студената прате се и вреднују кроз редовно присуство настави, активно учешће у анализи и тумачењу библијских и књижевних текстова, израду и представљање семинарског рада, те завршни испит. Семинарски рад подразумијева самосталну анализу библијских мотива у одабраном дјелу српске књижевности. При његовом оцјењивању вреднују се познавање библијског предлогака, примјена одговарајућих аналитичких поступака, аргументованост тумачења, самосталност закључивања и коришћење релевантне научне литературе. Завршним испитом провјеравају се познавање библијског корпуса, разумијевање основних теоријских појмова и способност тумачења библијских мотива у српској књижевности. Коначна оцјена формира се сабирањем бодова остварених на основу предиспитних обавеза (највише 50 бодова) и завршног, усменог испита (највише 50 бодова).

Посебна назнака за предмет

Нема.

Име и презиме наставника који је припремио податке **Доц. др Данијел Дојчиновић**